

MUSEUM OVARTACI

En dag i en patients liv

SKOLETJENESTEN
Undervisningsmateriale 5.-7. klasse

Historie på Museum Ovariaci En dag i en patients liv

Undervisningsmateriale 5.-7. klasse

Det Historiske Museum

På Museum Ovariaci er der ud over Kunstmuseet også et Museum for Psykiatrihistorie.

Her kan man se en masse rum, som viser noget om det psykiatriske hospital, hvor patienter har været indlagt siden 1852, og hvor patienter stadigvæk er indlagt den dag i dag.

Spørgsmål: Hvilke ting kan forårsage, at man kan få en psykisk sygdom og blive indlagt, tror du?

De tre forplejningsklasser

Patienterne på det psykiatriske hospital var i 1800-tallet og faktisk indtil slutningen af 1920erne delt op i tre klasser, 1., 2. og 3. klasse.

De tre klasser svarede til, hvor man var placeret i samfundet. 1800-tallets samfund var et stændersamfund. Man var delt op i tre stænder.

1. klasse på hospitalet var de højere stænder, de rigeste. 2. klasse var middelklassen, mens 3. klasse var den

lavere borger- og bondestand, tjenere og andre fattige.

Faktaboks: Patientopdeling

1. klasse: 9 % = 265 patienter.
2. klasse: 13 % = 384 patienter.
3. klasse: 78 % = 2299 patienter.

Spørgsmål: Er der nogle områder i vores samfund i dagens Danmark, hvor man deler folk op eller bruger 1., 2. og 3. klasse-opdelinger?

Alt efter hvilken klasse, man tilhørte, betalte man tre forskellige priser og fik tre forskellige slags behandling, leveforhold og forplejning. Derfor hed det forplejningsklasser.

Faktaboks: Priser i 1856.

1. klasse: 360 rigsdaler pr. år / ca. 2 kr. pr. dag.
2. klasse: 272 rigsdaler pr. år / ca. 1.5 kr. pr. dag.
3. klasse: 200 rigsdaler pr. år / ca. 1 kr. pr. dag.

Nu kan I vælge at følge en patients liv gennem en dag i 1899: Alfred fra 3. klasse eller Marie fra 1. klasse.

Opgave: Gå på jagt efter klasseforskelle i de to fortællinger. Hver gang du støder på en forskel på de to patienters liv og levevilkår, så noter den i stikordsform i skemaet.

Jydske Asyl, 1902

Hvorfor så disse forskelle?

Nu har I fulgt en dag i Alfreds liv og en dag i Maries liv. Og I har skrevet de forskelle ned, som I har bemærket.

Spørgsmål: Hvorfor tror du, der var de forskelle?

I tænker måske, at det er lidt uretfærdigt, at patienterne skulle forskelsbehandles.

Årsagen var, at man ikke skulle forvirre patienterne. De skulle mødes med forhold, de var vant til.

Det gav faktisk på den måde mening, at der var forskellige forhold for forskellige mennesker. For det var sådan, samfundet var bygget op.

Spørgsmål: Synes du, det lyder rimeligt?

Nu har vi jo kun fulgt en 1. classes og en 3. classes patient. Hvad med 2. classes patienterne? Deres vilkår mindede ret meget om 1. klasse-patienternes. De gik også i eget tøj, havde fine møbler osv.

Alt i alt må man sige, at alle patienter på det psykiatriske hospital i Risskov havde gode vilkår. Og det var, fordi overlægen Harald Selmer gik op i, at de skulle have det godt. Og det var helt nye sager på det her tidspunkt.

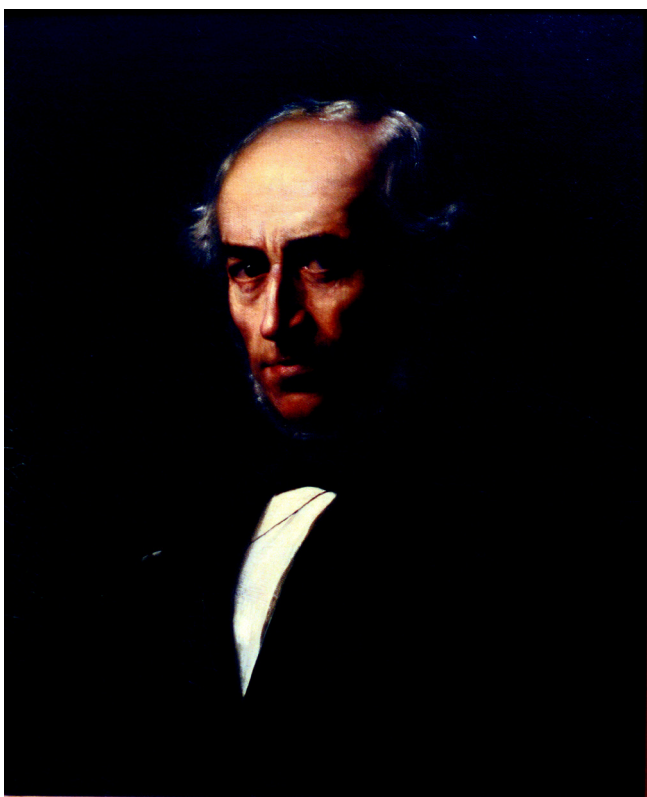
Nye tider for psykisk syge

Det var altså virkelig nogle helt nye ting, der blev introduceret her på hospitalet:

- 1) At psykisk syge skulle have det godt.
- 2) At psykisk sygdom blev set som en sygdom på linje med andre fysiske sygdomme.

- 3) At det derfor ikke var personens egen skyld.
- 4) Og at psykisk sygdom kunne behandles og helbredes.

Idéerne kom fra Europa; Frankrig, England og Belgien, men Selmer var simpelthen banebrydende i Danmark med de her ting.

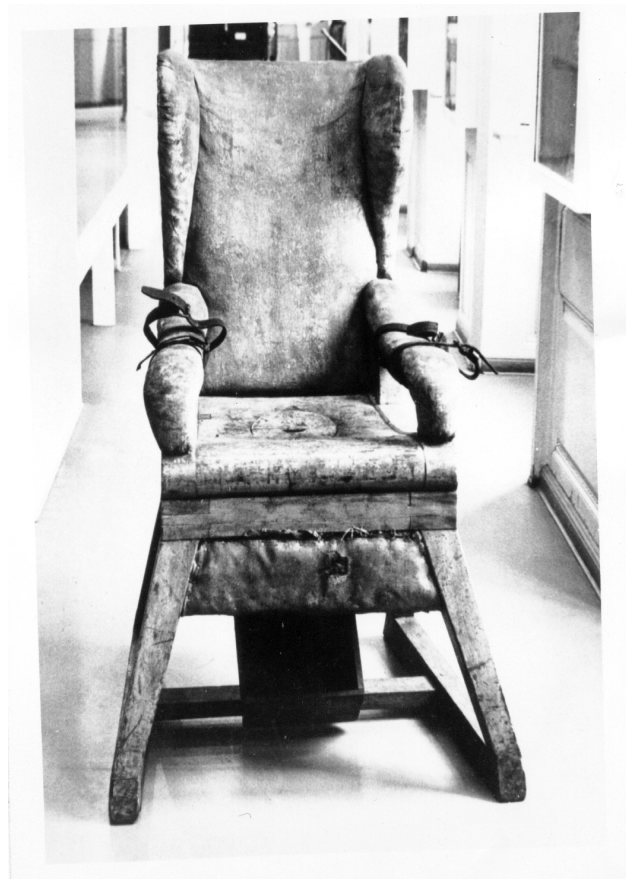

Harald Selmer

Spørgsmål: Hvad tænker du om det faktum, at disse ting ikke gjorde sig gældende før 1800-tallet?

Selmer var også imod brug af vold og tvang. Hvilket sådan set er overraskende, når man ser på andre europæiske lande på

det her tidspunkt. Her blev der nogengange brugt noget, der minder om tortur: sult, tørst, glødende jern, pludselig nedstyrtning i koldt vand.

Tvangsstol

Indimellem kunne det være nødvendigt at bruge en tvangsdragt eller at spænde patienten fast til en stol eller en seng med et bælte, men det var ikke noget, man brugte særlig meget.

Spørgsmål: Hvorfor tror du, man alligevel bliver nødt til at bruge tvangsmidler en gang imellem?

I 1800-tallet og indtil 1950erne havde man ikke ret mange former for medicin. Den vigtigste behandling var: At være på hospitalet og at være beskæftiget med noget. Man brugte dog også varme bade, åreladning og kopsætning.

I 1950erne kom medicinen så til, og det gjorde en kæmpe forskel. Det var et enormt fremskridt.

Spørgsmål: Hvorfor tror du, det er så vigtigt, at medicinen er blevet opfundet?

I 1980erne kom psykoterapien til, altså behandling gennem samtale.

Nu kan behandling i det hele taget i højere grad foregå i den psykisk syges eget hjem og ikke nødvendigvis på et hospital.

Nu hvor I har fulgt Alfred og Marie gennem en dag, er der blevet lagt vægt på: *hvad de har lavet* i løbet af en dag og ikke så meget, *hvordan de har haft det*. Det må I selv tænke lidt over og gætte jer til.

Spørgsmål: Hvad tror du, de største forskelle er på at være indlagt: før og nu, som mand og som kvinde, som 1. klasse og 3. klasse? Tal om det på klassen.

Opgave: Skriv et brev fra enten Alfred eller Marie hjem til et familiemedlem, hvor de fortæller, hvordan det er at være indlagt.

Tegn eller mal et portræt af Alfred eller Marie, alt efter hvem du har valgt.

Når I kommer på besøg på Museet, kan I se hvor mange rum i udstillingen, I kan genkende fra beretningerne om Alfred og Maries liv.

God fornøjelse!